

Geletterdheid (G)

< 4;5 jaar	1. Boekoriëntatie	
	1.1 Kinderen begrijpen dat illustraties en tekst samen een verhaal vertellen	
	1.2 Ze weten dat boeken worden gelezen van voor naar achter, bladzijden van boven naar beneden en regels van links naar rechts	
	1.3 Ze weten dat verhalen een opbouw hebben	
	1.4 Ze kunnen aan de hand van de omslag van een boek de inhoud van het boek al enigszins voorspellen	
	1.5 Ze weten dat je vragen over een boek kunt stellen. Deze vragen helpen je om goed naar het verhaal te kunnen luisteren en te letten op de illustraties	
	2. Verhaalbegrip	
	2.1 Kinderen begrijpen de taal van voorleesboeken. Ze zijn in staat om conclusies te trekken n.a.v. een voorgelezen verhaal. Halverwege kunnen ze voorspellingen doen over het verdere verloop ervan	
	2.2 Ze weten dat de meeste verhalen zijn opgebouwd uit een situatieschets en een episode. Een situatieschets geeft informatie over de hoofdpersonen, de plaats en tijd van handeling. In een episode doet zich een bepaald probleem voor dat vervolgens wordt opgelost	
	;5 tot 5;5 jaar	2.3 Kinderen kunnen een voorgelezen verhaal naspelen terwijl de leerkracht vertelt
2.4 Ze kunnen een voorgelezen verhaal navertellen, aanvankelijk met steun van illustraties		
2.5 Ze kunnen een voorgelezen verhaal navertellen zonder behulp van illustraties		
3. Functies van geschreven taal		
3.1 Kinderen weten dat geschreven taal- producten zoals brieven, boeken en tijdschriften een communicatief doel hebben		
3.2 Ze weten dat symbolen zoals logo's en pictogrammen verwijzen naar taalhandelingen		
3.3 Kinderen zijn zich bewust van het permanente karakter van geschreven taal		

4	3.4 Kinderen weten dat tekenen en tekens produceren mogelijkheden bieden tot communicatie	
	3.5 Kinderen weten wanneer er sprake is van de taalhandelingen “lezen” en “schrijven”. Ze kennen het onderscheid tussen “lezen” en “schrijven”	
	4. Relatie tussen gesproken en geschreven taal	
	4.1 Kinderen weten dat gesproken woorden kunnen worden vastgelegd, op papier en met audio/visuele middelen	
5;5 tot 6;5 jaar	4.2 Kinderen weten dat geschreven woorden kunnen worden uitgesproken. Ze kunnen woorden als globale eenheden zoals de eigen namen en namen van voor het kind belangrijke personen, dingen en merknamen lezen en schrijven,	
	5. Taalbewustzijn	
	5.1 Kinderen kunnen woorden in zinnen onderscheiden	
	5.2 Ze kunnen onderscheid maken tussen de vorm en betekenis van woorden	
	5.3 Ze kunnen woorden in klankgroepen verdelen zoals bij kin-der-wa-gen	
	5.4 Ze kunnen reageren op en spelen met bepaalde klankpatronen in woorden; eerst door eindrijm (“pan rijmt op Jan”) en later met behulp van beginrijm (“Kees en Kim beginnen allebei met een K”)	
	5.5 Ze kunnen fonemen als de kleinste klankeenheden in woorden onderscheiden, zoals bij p-e-n	
	6. Alfabetisch principe	
	6.1 Kinderen ontdekken dat woorden zijn opgebouwd uit klanken en dat letters met die klanken corresponderen en leggen de foneem-grafeemkoppeling	
	6.2 Ze kunnen door de foneem/ grafeemkoppeling woorden die ze nog niet eerder hebben gezien, lezen en schrijven	
	6.3 L3 belangstelling voor letters neemt toe; woordjes worden door de onderwijsgevende voorgemaakt en door het kind nagemaakt; belangstelling voor klankovereenkomsten	
	6.4 Kan woorden in klankgroepen verdelen	
	6.5 Herkenning van (4 tot 8) letters uit woorden	
	6.6 L4 klankverschillen; herkenning van letters uit eigen naam in andere woorden	
	6.7 Kan nu zelf woorden maken en lezen; herkent en benoemt (5 – 16) letters	

	6.8 Groeiende kennis van klank- letter- koppelingen; zelf woorden lezen	
> 6,5 jaar	7. Functioneel 'schrijven' en 'lezen'	
	7.1 Kinderen schrijven functionele teksten, zoals lijstjes, briefjes, opschriften en verhaaltjes	
	7.2 Kinderen lezen zelfstandig prenten- boeken en eigen en andermans teksten	
	8. Technisch lezen en schrijven, start	
	8.1 Kinderen kennen de meeste letters; ze kunnen de letters fonetisch benoemen	
	8.2 Kinderen kunnen klankzuivere (km-, mk- en mkm-) woorden ontsleutelen zonder eerst de afzonderlijke letters te verklanken	
	8.3 Kinderen kunnen klankzuivere woorden schrijven	
	9. Technisch lezen en schrijven, vervolg	
	9.1 Kinderen lezen en spellen klankzuivere woorden (van het type mmkm, mkmm en mmkmm)	
	9.2 Kinderen lezen korte woorden met afwijkende spellingpatronen en meerlettergrepige woorden	
	9.3 Kinderen maken gebruik van een breed scala van woordidentificatietechnieken	
	9.4 Kinderen herkennen woorden steeds meer automatisch	